

Teatre en estat pur

Fins al 4 d'abril, a la sala Beckett de Barcelona es representen 'El gos del tinent', de Josep Maria Benet i 'La Sang', de Sergi Belbel: dos autors, però un director, un repartiment i un espai. Un doble retrat de la condició humana per celebrar els deu anys d'aquest espai.

La Sala Beckett és, d'entre les sales alternatives, la que més ha marcat la pauta en el panorama teatral barceloní i català com a motor d'aventures creatives, per obrir noves portes a l'experimentació teatral. Haver estat la primera a pensar, planificar i dur a la pràctica els principis del que després s'ha anomenat el "teatre de petit format" és el que explica el fet que sigui la que millor conserva les essències del "teatre alternatiu": una determinada concepció de l'art de Talia com a eina vàlida i eficaç de comunicació, d'incidència i de reflexió sobre els assumptes de la contemporaneïtat, i com a llenguatge artístic en evolució constant.

L'operació Benet i Belbel a la Beckett és una encertada aposta d'aquest espai escènic amb motiu de la celebració del seu desè aniversari: una forma suggerent per mobilitzar professionals i públic i per enfatisar encara més, els seus plantejaments teatrals. Una aposta que es nodreix de dos reconeguts creadors escènics que han aportat les seves dues darreres obres —*El gos del tinent* i *La Sang*, respectivament— perquè siguin estrenades en aquesta sala. Josep Maria Benet i Jornet i Sergi Belbel són, en l'actualitat, els autors catalans més significatius i uns dels més representatius en la dramàtica de tot l'estat d'avui dia. Que aquests dos autors hagin triat la Sala Beckett per a aquesta estrena ha d'entendre's com un important reconeixement a

aquest espai escènic que ha efectuat una important tasca de promoció i difusió de la dramàtica catalana contemporània. Escollint aquesta sala han renunciat a estrenar aquestes obres en els circuits comercials, en benefici de la pura de plantejaments creatius d'un espai que té com a missió fer créixer la qualitat del públic teatral, però amb una capacitat molt limitada quant a localitats. No hi ha dubte que, amb la participació en aquesta iniciativa, Benet i Jornet i Belbel demostren que simpatitzen profundament amb aquesta idea d'entendre el teatre. Tots dos amb una important carrera artística i amb notables èxits comercials, semblen voler retornar a les arrels més artesanals, en un espai en què

es produeix una important interacció entre l'autor, l'actor i el públic.

La Sala Beckett ha apostat, en els seus deu anys d'existència, per estimular els nous creadors, però també per facilitar als autors "madurs", els que ja compten amb una trajectòria artística consolidada —com és el cas de Benet i Jornet i Belbel— l'experimentació sobre noves formes, temes i contingut. Perquè la Sala Beckett està convençuda que la seva tasca propicia el traspàs al teatre "oficial" i al "comercial", de plantejaments evolutius cap a nous repertoris, nous estils, noves propostes i nous llenguatges.

Dues generacions. Malgrat que diuen que s'entenen molt bé des del punt de vista intel·lectual i creatiu, Josep Maria Benet i Jornet i Sergi Belbel no pertanyen a una mateixa generació. Ací rau un altre dels encerts de la proposta Benet i Belbel a la Beckett: facilitar la mútua influència estètica entre generacions.

Dos autors de generacions diferents, el més jove d'ells format justament a l'escalf dels espais de petit format, s'han trobat, han dialogat, han treballat plegats, han confrontat plantejaments artístics i conviccions personals i n'han extret nous impulsos per a no estancar-se.

Benet i Jornet i Belbel han escrit dues peces profundament personals, agosarades, creativament difícils i aparentment allunyades, només aparentment, perquè ambdues s'interro-

Marta Angelat,
en 'La sang', de
Sergi Belbel.
L'autor efectua
una colpidora
reflexió sobre
la violència.

PEPE FAR

guen, de fet, sobre una de les bases de la societat: el poder i la moral social.

Un home creu reconèixer en una prostituta el seu primer i tímid amor d'infantesa. En un intent per reviuire l'antiga relació, l'home acudeix al bordell on ella treballa. Però ignora que durant l'hora que podran estar junts, algú els mira. Algú que pot dirigir el joc. Un joc sinistre. Aquest algú és el "gos del tinent", un home pervers que mou els fils del destí de la parella. Aquest és l'argument d'*El gos del tinent* de Josep Maria Benet i Jornet, un retrat fred, asèptic i escèptic de l'ús capriciosos, intolerant i totalitari del poder. Una paràbola del poder, emprant el simbolisme d'unes relacions sexuals mercantilitzades, en les quals hi ha cabuda per a la innocència però, també, per a la simulació. Després de visionar i disfrutar d'aquesta obra sura una pregunta en l'aire: aquest ús del poder és inherent a la natura humana? A *El gos del tinent*, Josep Maria Benet i Jornet reprenen una línia essencial de preocupació ideològica anterior, palesa en les seves obres del franquisme tardà o dels primers temps de la democràcia com *Berenàveu a les fosques* o *Descripció d'un paisatge*. Aleshores, Benet i Jornet "passava comptes" a uns sectors socials catalans molt concrets. Ara, a *El gos del tinent* Benet retorna a un compromís que ocupa un lloc molt central en el seu "corpus" teatral. La reflexió es torna, a més de política, moral i, per tant, esdevé més profunda. *El gos del tinent* és un drama brutal. Segons el crític Marcos Ordóñez, el més negre i terrible de tot el teatre de Benet i Jornet. El mal en estat pur no té ubicació ni espacial ni temporal precisa. L'espectador rep una poderosa indignació ètica i una immensa ràbia perquè *El gos del tinent* és la posada en escena de la destrucció d'un retrobament, dirigida per un miserable que només troba plaer en l'extinció de qualsevol forma de felicitat humana.

A l'obra de Sergi Belbel, la dona d'un polític, professora universitària de filosofia, és segrestada per una organització terrorista i amenaçada d'anar sent esquarterada a

La Sala Beckett, després de deu anys d'activitat, s'ha consolidat com un estendard del 'teatre alternatiu' a Barcelona.

terminis fixos. Dintre i fora del *zulo*, el temps és viscut per aquesta víctima, amb un ventall de sentiments que van des de l'expectació a la indiferència o la més frapant angoixa. Dintre i fora del *zulo*, com també a la societat –sembla dir-nos Belbel– la sang i la violència són sempre presents. Per descriure aquesta situació, Sergi Belbel utilitza una barreja de llenguatges, del simbolisme a l'escatologia, passant pel drama realista i més morbós i la comèdia negra. La crueltat, la violència i l'excés no necessiten ritual: es troben en la realitat més immediata i intangible. Tots coneixem prou exemples que així ho testimonien. Casos d'actualitat tan recent com el cas de la "farmacèutica d'Olot" ens recorden que la situació que descriu en Belbel és molt real.

El plantejament d'en Sergi ens

torna a portar a una semblant, per no dir la mateixa, interrogació a què ens conduïa l'obra de Benet i Jornet: la violència és condició necessària de l'existència humana? A *La Sang*, efectuant una reflexió colpidora sobre l'abast de la violència, d'una violència que, amb un humor glacial, Belbel mostra com una màquina cega –perquè els assassins són un grup que ja no busca diners ni justícia sinó poder–, sembla respondre amb un sí a aquesta pregunta.

Joc de complicitats. La temàtica afí, compartida per les dues obres –el poder i la tortura que aquest pot generar– s'arriba a expressar a través d'instruments o formes comunes: una mateixa escenografia que resulta molt vàlida per a les dues –un exemple d'economia expressiva–, una mateixa direcció escènica –a càrrec de Toni Casares– i un repartiment d'actors comú, que en el cas de *La Sang* cal complementar perquè aquesta és una obra que necessita d'alguns personatges més. Aquesta comunió d'instruments al servei dels dos autors exampla el joc de complicitats entre ells. Amb tot, la diferència generacional entre els dos creadors es fa evident en els respectius missatges: més complex i de més possibles lectures en el cas de Benet i Jornet i molt més clar i contundent en el cas de Belbel.

Fina Sitjes

Marta Millà i Manel Barceló, en 'El gos del tinent', de Benet i Jornet. Aquesta obra és un drama brutal, potser el més negre i terrible de tot el teatre de l'autor.